

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL CONJUNTA PER A INSTAR LA CONSELLERIA DE CULTURA A IMPULSAR LA TRAMITACIÓ DE LES GAIATES DE CASTELLÓ COM A BÉ IMMATERIAL D'INTERÉS CULTURAL

Patricia Puerta Barberá, portaveu del Grup Municipal Socialista; Ignasi Garcia Felip, portaveu del Grup Municipal de Compromís; Fernando Navarro Cueva, portaveu del Grup Municipal de Podem-Esquerra Unida; Begoña Carrasco García, portaveu del Grup Municipal Popular; Vicente Vidal Safont, portaveu del Grup Municipal de Ciudadanos, y Luciano Ferrer Pons, portaveu del Grup Municipal de Vox, a l'empara del que s'estableix en l'article 84 del Reglament Orgànic del Ple i les seues Comissions, proposen al Ple l'adopció de la següent

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL

La Gaiata és un monument artístic i efímer que és la senya identitària de les festes de la Magdalena de la ciutat de Castelló de la Plana. Reconegut i confirmat com a símbol d'aquest esdeveniment tradicional, representa la commemoració dels orígens de la ciutat, així com l'emblema principal del trasllat de la vila des del Castell Vell al pla. Es tracta d'una obra d'art efímer i com a tal és una expressió estètica de durada temporal, encara que la seua iconografia abasta altres conceptes més enllà de la gaiata monumental.

Les Gaiates són expressió viva i popular de la ciutat de Castelló. Són el símbol diferenciador i per antonomàsia de la festa castellanera. Són una harmonia de llum, color, art, història, cultura i tradicions. Però també festa popular, participativa, convivència veïnal i, per tant, música, pólvora, indumentària i literatura. És l'element aglutinador que identifica la festa de la Magdalena de Castelló i que vertebrava al conjunt de la ciutat, com a patrimoni comú i propi.

Dins de les conclusions del IV Congrés Magdalener, celebrat en 2017, es determinava que "la Gaiata era el símbol de la tradició i de la història de la ciutat, de l'amor pels nostres ancestres, d'identitat col·lectiva de poble de Castelló i de la seua voluntat de projecció cap al món. És l'element diferenciador de la cultura popular castellanera que, cada any, es recrea i es comparteix, des de finals del segle XIX fins a l'actualitat, mitjançant les gaiates monumentals. La Gaiata monumental és una lliure interpretació d'aquell gaiato il·luminat que va ser a

l'origen la Gaiata i en la qual són indispensables el gaiato, la llum i l'escut de la ciutat de Castelló. Històricament, la Gaiata monumental està destinada a desfilars en la processó d'entrada de la Tornà de la Romeria dels Canyes a la ciutat i aspira a ser una obra d'art efímera”.

Però la iconografia de la Gaiata no se circumscriu exclusivament a la Gaiata monumental, és molt més. Són les Gaiates infantils, les Gaiates de mà, les Gaiates que il·luminen els balcons, les maquetes que dissenyen els xiquets... en definitiva qualsevol conjunció de gaiato i llum, a la ciutat de Castelló de la Plana, és sinònim de Gaiata i, per tant, el seu símbol més representatiu, referent i diferenciador –exclusiu– d'aquesta ciutat.

Atenent el que es disposa en el Conveni per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial (Unesco, París, 2003), concretament en el seu article 2, punt 1: “s'entén per ‘patrimoni cultural immaterial’ els usos, representacions, expressions, coneixements i tècniques –juntament amb els instruments, objectes, artefactes i espais culturals que els són inherents– que les comunitats, els grups i en alguns casos els individus reconeguen com a part integrant del seu patrimoni cultural. Aquest patrimoni cultural immaterial, que es transmet de generació en generació, és recreat constantment per les comunitats i grups en funció del seu entorn, la seua interacció amb la naturalesa i la seua història, infontent-los un sentiment d'identitat i continuïtat i contribuint així a promoure el respecte de la diversitat cultural i la creativitat humana. A l'efecte de la present Convenció, es tindrà en compte únicament el patrimoni cultural immaterial que siga compatible amb els instruments internacionals de drets humans existents i amb els imperatius de respecte mutu entre comunitats, grups i individus i de desenvolupament sostenible”, les Gaiates de Castelló reuneixen tots els requisits definits i de manera inequívoca, per a ser considerat com a patrimoni cultural immaterial. I, com s'indica en el punt 2 del mateix article, quedarien recollides dins de l'àmbit d'Usos Socials, Rituals i Actes festius. Per tant, queda reconegut que són dignes de la major protecció que la Llei del Patrimoni Cultural Valencià atorga a aquests elements immaterials o intangibles.

Des del món de la festa, gràcies a l'impuls del ciutadà Agustín Mon Carro, s'ha promogut la iniciativa de sol·licitar la declaració de les gaiates com Ben Immaterial d'Interès Cultural, segons es recull en la Llei 4/1998 de Patrimoni Cultural Valencià i la Llei 10/2015 per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial (actualitzada el 14 d'abril de 2018). La proposta ha sigut promoguda i presentada davant la Direcció General de Cultura i Patrimoni amb el suport de l'Ajuntament i del Patronat Municipal de Festes, a més de diferents entitats i col·lectius festers, socials i culturals de la ciutat, juntament amb els diferents partits polítics d'àmbit local. Amb aquesta protecció es busca:

a) Identificar les Gaiates de Castelló de la Plana com Patrimoni Cultural Immaterial Valencià.

b) Preservar el símbol de la Gaiata com a referent i diferenciador de la ciutat de Castelló, vetlant pel normal desenvolupament i la pervivència d'aquesta manifestació cultural, així com tutelar la conservació dels seus valors tradicionals i la seua transmissió a les generacions futures.

c) Salvaguardar i posar en valor tots els objectes materials i rituals que són part intrínseca del símbol de la Gaiata.

d) Realitzar labors d'identificació, descripció, investigació, estudi i documentació amb criteris científics.

e) Incorporar els testimoniatges disponibles a suports materials que

garantisquen la seua protecció i preservació.

Per això, a proposta de tots els grups municipals de l'Ajuntament, el Ple de la Corporació acorda:

1. Ratificar el suport municipal atorgat a la proposta de declarar les gaiates com Ben Immateral d'Interés Cultural.

2. Instar la Conselleria de Cultura a incoar l'expedient pertinent i impulsar la tramitació de les gaiates de Castelló de la Plana com Ben Immateral d'Interés Cultural.

Castelló, 19 de setembre de 2022

Patricia Puerta Barberá

Ignasi Garcia Felip

Fernando Navarro Cueva

Begoña Carrasco García

Vicente Vidal Safont

Luciano Ferrer Pons